

Rudar izhaja trikrat na mesec in sicer prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu z datumom naslednjega dne. Naročnina za celo leto 4 K, pol leta 2 K in četrt leta 1 K. Posamezne številke po 10 v.

RUDAR

Reklamacije so proste poštne. Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati po dogovoru. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani Ilirska ulica 22, drugo nadstropje.

..... Glasilo sloven skih rudarjev.

Slava 1. maju!

Ko je delavstvo polovice Evrope pred štiriindvajsetimi leti prvič iz svoje lastne volje praznovalo kljub nasprotovanju oblasti in podjetnikov prvi maj, je bila njega glavna zahteva osemurni delavnik. Socialnodemokratski kongres v Parizu je leta 1889. na predlog francoskih strokovnih društev sklenil, da naj delavstvo priredi veliko enotno manifestacijo vseh dežel tako, da delavstvo dne 1. maja 1890 po vseh deželah pozove zastopnike vladajoče oblasti, da naj določijo zakonito osemurni delavnik.

Posebno z veseljem smo pozdravili ta sklep v Avstriji in ga tudi v veliki meri izvršili. Slovesnejši nego povsod je bil 1. maj v Avstriji, posebno na Dunaju, kjer je ta dan delo popolnoma počivalo. Ni se pa zahtevalo samo uvedbo osemurnega delavnika; takrat še popolnoma brez političnih pravic, še v izjemnem stanju se nahajajoče delavstvo je zahtevalo enakopravnost in odpravo predpravitve glede zakonodaje.

Od tedaj bo že kmalu četrto stoletje in marsikaj se je spremenilo v tem času. Po težkih in hudih gospodarskih, socialnih in političnih bojih je velik del avstrijskega delavstva spričo svoje dobre strokovne organizacije dosegel košček delavskega varstva, boljše mezde, skrajšanje delavnika — v posameznih strokah celo na osem ur — in si je prav tako kakor v gospodarskem pogledu popolnoma iz svoje moči, brez pomoči drugih družabnih krogov, priborilo splošno, enako, direktno in tajno volilno pravico za državni zbor. Delavski proletarijat je upognil ošabne aristokrate in nje posnemajoče meščanstvo ter premagal. To so uspehi, ki se jih smemo vsekakor veseliti.

Ob tej majniški slavnosti razrednozavedni delavci pač zahtevamo še več; zahtevamo resnično enako volilno pravico za deželo in občino, ki se nam je še vedno branijo dati ozkosrčni starokopitneži. Ravno v občini in deželi ima delavstvo povedati važno besedo. Pa še eno zahtevo, ki je postala posebno vsled najnovejših dogodkov izredno nujna ima delavski proletarijat tokrat: najodločneje mora protestirati proti nezmiselnemu oboroževanju in proti vojni hujskariji, ki jo uganjajo požrešni kapitalisti in ljudski sovražniki. Delavstvo mora vstopiti za mir med ljudstvi in postaviti se po robu proti gonji vojaških fanatikov, ki zopet in zopet skušajo iztisniti iz žepov ljudstva nove milijarde in jih vreči molohu v žrelo.

Mnogo, mnogo ljudi je še, ki kljub temu, da pridno delajo, pa slabeje živijo nego ljuba živina in ki v svoji nevednosti svojemu že

zavednemu razrednemu tovarišu ne zaupajo, pač pa so vdani kakor sužnji onim, ki jih mučijo do krvi in na nesramen način izkoriščajo. Kar najbolj brezvestno izkoriščanje ovira te siromašne ljudi, da se ne morejo dvigniti iz najbednejšega svojega življenja. Te neštene nesrečne brate in sestre moramo dvigniti iz njih bede, iz sramote, ki je niso zakrivali sami. V koče teh siromakov moramo zanesti luč izobrazbe, povedati jim moramo, kako je nesramno izkoriščanje delavcev ravno tisto, kar omogočuje na drugi strani očarujoči lišp, drzno razposajene življenje in brezmejno prevzetnost. Pokazati moramo tem še nam tujim množicam, kako zaničujejo delavce oni, ki so pridobili potom potu delavstva svoje bogastvo. Povedati moramo onim, ki tiho in mirno prenašajo svojo bedo, da treba voditi neizprosni boj proti kapitalu — proti kapitalu, ki vse odteguje delavstvu in mu hoče to, kar si je pridobilo, zopet ugrabiti. Zdriniti moramo nezavedne množice po velikih mestih, po mestih sploh, v industrijskih središčih in po vaseh! Z ljubeznivo odkritosrčnostjo moramo agitirati pa bomo pridobili množico, ki nam je še tuja. Noben delavec in nobena delavka nam ne sme biti premalenkosten — brat mora govoriti bratu, sestra sestri. Tako bomo privedli nove množice v svojo mogočno stranko, pridobili nove množice za svoje svete ideje. Glasno protestiramo proti vsakršnemu političnemu jerobstvu in zapostavljanju ljudskih množic, odločno hočemo protestirati proti podraževanju najpotrebnejših živil in najnujnejših potrebščin potom obdavčevanja. Protestirati hočemo proti nameri, da bi spravili delavstvo ob koalicijsko pravo, ki si ga je priborilo s hudimi boji. Protestirati moramo proti vojnemu hujskanju nezmiselnosti oboroževanja, proti izgredom kapitalizma in vstopiti za svoje upravičene zahteve, da se vendar že zakonito določi osemurni delavnik, za enako in splošno volilno pravico v deželi in občini, ki nam že kdaj gre, in za resnično izboljšanje materialnega položaja.

To hočemo prvi dan maja 1913, in sicer v vzvišenem prepričanju, da dvigne le socialna demokracija delavstvo iz vsega človeškega siromaštva na zemlji in da ima bodočnost sama naša stranka.

Evangelij socializma se bo oznanjal prvega maja vsem, ki so siromašni, zatirani in tlačeni, so potrli žalosti in skrbi, bede in siromaštva. In zaraditega vi zatirani in tlačeni, vi otožni in potrti in poslušajte sporočilo naše dobe, ki pravi: V srečno bodočnost vodi nas le socialna demokracija!

Naznanilo uredništva in upravnistva.

Na podlagi sklepa revirne konference z dne 20. aprila 1913 se bo uredništvo in upravnistvo „Rudarja“ s 1. majem 1913 preselilo iz Trbovelj v Ljubljano, koder prične „Rudar“ že s 1. majem 1913 izhajati. Sodruga dopisnike prosimo, naj pričeni s prvim majem vse dopise tičeče se lista pošiljajo na novi naslov, ki je: **Uredništvo lista „Rudar“ v Ljubljani, Ilirska ulica št. 22, drugo nadstropje.** Sodruga blagajnike istotako opozarjamo, da je začeni s prvim majem t. l. vse denarne pošiljatve za list, naročnine kakor tudi naročila lista, izključno pošiljati na naslov: **Upravnistvo lista „Rudar“ v Ljubljani, Ilirska ulica št. 22, drugo nadstropje.**

Sodruga funkcionarje prosimo, naj vzamejo to izpremembo v blagohotno ravnanje na znanje, obenem naj skušajo ukreniti vse, da bo po rudarskih krajih vsak delavec čital „Rudarja“.

Uredništvo in upravnistvo „Rudarja“.

Vsem odboru in funkcionarjem skupin (podružnic) ter vplačevalnic na znanje.

Na podlagi sklepa revirne konference z dne 20. aprila 1913 bo dosedanji tajnik sodrug Ivan Tokan prevzel uredništvo kakor tudi upravnistvo našega strokovnega glasila „Rudar“, in se bo v to svrhu s 1. majnikom 1913 preselil v Ljubljano. Namesto njega je revirna konferenca, ki se je vršila označenega dne v Trbovljah, izvolila kot zaupnika za južni revir sodruga Antona Ule.

Vsi funkcionarji naj torej začeni s prvim majnikom 1913 pošiljajo vse dopise, ki se tičejo organizacije, agitacije, shodov, bratovskih skladnic, rudarskih zadrug itd., izključno na naslov zaupnika, ki se glasi: **Anton Ule v Trbovljah (Delavski dom).**

Tajništvo.

Revirna konferenca.

V nedeljo dne 20. aprila 1913 se je v Trbovljah v „Delavskem domu“ vršila konferenca zastopnikov skupin (podružnic) in vplačevalnic Unije rudarjev avstrijskega južnega revirja.

Konference so se iz posameznih krajev udeležili, in sicer: za Trbovlje sodrugi Tračnik Avgust, Mozetič Anton in Učakar Jožef; za Hrastnik sodrugi Jazbec Ivan in Kolman Matija; za Velenje Zalesnik Ivan; za Zabukovce sodrug Oynič Franc; za Leše sodrug Vošank Stefan; za Črno sodrug Mlinar Andrej; za Zagorje sodrugi Aša-

har Franc in Škrabar Franc; za Idrijo sodrug Gantar Ivan; za Spodnjo Idrijo sodrug Filipič P. in za Labinj sodrug Bučič Pavel. Dalje so bili navzoči člani revirnega odbora, in sicer sodrugi: Čobal M. iz Zagorja, Ule Anton iz Zagorja, Štravs Iv. iz Idrije, Urlep Iv. iz Hrastnika ter Siter Ign. iz Trbovelj, ki je obenem zastopal strokovno glasilo „Rudar“. Tajništvo je zastopal sodrug Tokan Iv. Konečno je bil tudi navzoč kot zastopnik načelstva Unije njen predsednik sodrug Jarolim Anton.

Čobal kot predsednik revirnega odbora pozdravlja navzoče ter odvarja točno ob 10. uri dopoldne konferenco. Predlaga, naj bi se izvolilo predsedstvo. Izvoljen je bil za predsednika konferenci sodrug Štravs iz Idrije, za predsednikovega namestnika sodrug Ašahar iz Zagorja in za zapisničarja sodrug Ule istotako iz Zagorja.

Predno je predsedstvo svoje prostore zavzel naznanja Čobal, da je z ozirom na sklepe zadnje razširjene seje načelstva prvotni dnevni red, ki ga je bil za konferenco določil revirni odbor, treba nekoliko izpremeniti ter predlaga

dnevni red

ki se glasi:

1. Poročilo tajništva in delegatov iz posameznih krajev.
2. Organizacija, agitacija in taktika.
3. Tisk.
4. Raznosterosti.

Štravs, ki prevzame predsedstvo, se zahvali za zaupanje ter podeli k poročilu tajništva besedo sodrugu Tokanu.

Tokan. Podati imam poročilo tajništva za poslovno dobo od 1. januarja do 31. decembra 1913. Tekom poročilne dobe se je vršilo v revirju 38 rudarskih shodov, za katere je tajništvo poskrbelo poročevalce. Oni shodi, ki so se vršili poleg tega, za katere tajništvo ni poskrbelo govornikov, tukaj niso všteti. V Trbovljah samih se je vršilo 26 diskuzij, ki so bili sklicani običajno ob četrtkih zvečer. Na shodih in diskuzijah so se obravnavali najrazličnejši rudarskega delavstva se tikajoči predmeti.

Razen omenjenih shodov in diskuzij se je tajništvo udeležilo vseh sej krajevnega delavskega odbora v Trbovljah, kakor tudi po ene seje krajevnega del. odbora v Idriji in v Hrastniku. Nadalje se je udeležilo vseh konferenc rudarske zadruge II. skupine za okraj rudniškega urada v Celju ter ene konference rudarske zadruge II. skupine za okraj rudniškega urada v Ljubljani.

Intervencij se je v prilog rudarjev izvršilo pri rudniškem uradu v Celju 6.

Radi odtegljajev od plač, ki so jih rudniške uprave ob priliki uvedbe novega zakona o štirinajst dnevnem izplačenju plače rudarjem, vthotapili v službene rede, je tajništvo interveniralo pri ministrstvu za javna dela na Dunaju enkrat. Radi uvedbe javne lekarne v Trbovljah, ki so jo skušali razni faktorji preprečiti, so se izvršile tri intervencije, in sicer: ena pri ministrstvu za notranje stvari na Dunaju, drugi dve intervenciji pa pri namestništvu v Gradcu. (Dalje prih.)

Legar v Trbovljah in izseljevanje rudarjev.

Nevarna bolezen, ki je v Trbovljah do malega že jenjala razsajati, je bila povod razpravi celo v nemškem državnem zboru. Poslanec Behreno je namreč vprašal državnega tajnika urada za notranje zadeve, kaj je ukrenil, da ne bodo ru-

darji, ki se izseljujejo iz Trbovelj v Nemčijo zanesli med ondotne rudarje legar. Na dotično vprašanje je državni tajnik pismeno odgovoril sledeče:

Res je, da se je začetkom tega leta med rudarji v premogovniku v Trbovljah na Štajerskem pojavil legar, vsled katerega je večje število delavcev obolelo, in da se je tekom meseca februarja nekaj rudarjev iz Trbovelj izselilo na Vestfalsko in Porensko.

Ker pa c. kr. avstrijske oblasti niso imele nikakšne postavne podlage, ki bi bila dala priliko izseljevanje rudarjev, pri katerih ni bilo nobenih znakov bolezni, preprečiti, so pa vendar pristojne oblasti v Nemčiji o bolezni v Trbovljah na priznanje vreden način obvestili kakor tudi imenik izseljencev vposlali. Splošnemu rudarskemu društvu (nekaka bratovska skladnica) v Bochumu, katero se je takoj o stvari obvestilo, se je z ozirom na okolnost, da bi se znala kuga zanesi, ukazalo, naj na ljudi, ki prihajajo iz okuženega kraja, posebno pazijo, in rezultat preiskave takih ljudi takoj javijo policijski upravi. Ker pa se po veljajočih določbah splošnega rudarskega društva v Bochumu sprejemajo izseljenci v porinsko-vestfalskih rudnikih le tedaj v delo, ko se izkažejo z izpričevalom društvenega zdravnika, ki ne sme biti več kakor en teden staro in ki dokazuje, da je dotičnik zdrav, storilo se je torej vse, kar je bilo potrebno, da se raznašanje kuge zabrani. Sicer pa uradno ni znano, da bi v zadnjem času bili iz okuženega kraja kakih nadaljnih izseljencev prihajali. Nadaljni ukrepi od strani državne uprave v tej zadevi bi bili torej brezpomembni.

Opomba uredništva: Zdi se, da gospodom pri trboveljskem rudniku, katerim so seveda pomagale tudi oblasti, ni bilo toliko ležeče na tem, da ne bi se zanesel legar, ki so ga vsled slepe gонje za dobičkom sami zakrivali, v Nemčijo, ampak ležeče je bilo gospodi na tem, da ne bi ji delavci uhajali. In ker bi itak najraje preprečili izseljevanje, so brž porabili priliko, da naščujejo nemške oblasti slovenskim delavcem na vrat. Preprečili pa bi radi izseljevanje radi tega, da bi imeli čim več doma na razpolago, računajo namreč takole, čim več rudarskih delavcev bomo imeli doma, tem bolj se nam bodo ponujali, ker bo torej hotel vsak delati, bomo tem lažje pri plači trgali in ljudi pri delu priganjali. Delavci si bodo morali doma, ako ne bodo hoteli brez zaslužka in kruha ostati, pustiti vse dopasti. Zato tista velika skrb teh gospodov, da ne bi se iz Trbovelj v Nemčijo zanesel legar. Originalno na celi stvari je, kako znajo rudniški gospodje pod krinko humanitete zasledovati izkoriščevalni namen.

Ali je združna organizacija delavcem potrebna

S tem vprašanjem se je delavstvo v slovenskih pokrajinah še jako malo pečalo. Delavci sosednjih narodnostij so že zdavnaj prepričani, da je organizacija delavskih konzumentov prav tako potrebna za uspešen delavski boj, kakor je strokovna ali politična organizacija. Da je to res, dokazujejo velikanski prometi obstoječih konzumentnih društev, da ne govorimo o Angliji ali Belgiji, Nemčiji, kjer so delavci ustvarili takšne konzumentne organizacije, o kakršnih mi po Slovenskem sploh nimamo niti pojma. Zadošča naj, če omenjamo sosedne konzumentne organizacije v Avstriji.

Tako so se zadnja leta razvila konzumna društva razen dunajskih velikanskih društev po

LISTEK.

Prvi žarki.

Izvirna povest iz življenja ameriških Slovencev.

Fr. N.

(Dalje.)

In nekega dne se jim je pridružil Ivan. Ko je prišel domu odpuščen je pisal Lenki: „Tako ljubica, pozabi name. Trpel sem; skoro sem poginil v tem peklu, a glej, nič nisem priboril. Bolan sem in slab. Kedaj spet dobim delo, ne vem, morda čez tri mesece, morda čez eno leto in potem? Plačeval bom dolgove in kedaj bo dovolj za te? Lepa si, mlada, lahko si srečna. Jaz pa sem zdaj podrtija; ko bi me videla Ti. Niti misliti ne morem več. Poprej sem tihoma pel ono mojo pesem o tvojih krasnih očeh, a sedaj sem že skoro to pozabil.“ — Tako je pisal in niti solze ni potočil, gospodinja pa mu je prinesla pivo in žganje.

Prišli so tovariši in ga klicali: „kaj se boš čemeril; pojdi z nami pa je, mi smo že tudi bili brez dela, pa smo pili in peli, kaj hočeš?“ In šli so v gostilno k Muhiču.

Debel je bil mister Muhič, težka zlata veriga je visela na belem telovniku. Za točilno mizo je stal široko razkoračen, kadil debele smotke in govoril le z najboljšimi gosti. Nizka soba je bila napolnjena gostov. Urno so tekala dekleta sem in tja. Njih bele jope so se svetile; v visoko podloženih laseh so nosile rdeče cvetlice.

V kotu je sedel godec, bled fant, godel je na harmoniko skoro neprenehoma, oči je imel napol zaprte in skozi dim in prah, ki se je valil po smrdečem vročem prostoru, je gledal kakor v sanjah, in mislil na svojo ljubico daleč tam za morjem. Harmonika je pela sedaj veselo, sedaj otožno in po mali tesni sobi so se vrteli gosti; objemali so dekleta strastno in vpili: oj, juhu. Po gostilni so stali v gručah moški stari in mladi, držali so se okrog vratu in peli, žalostno zategneno: Oj ljubica ti moja — — — Ivanovi tovariši so naročili piva in žganja, potem so pričeli peti in plesati. Vedno so prihajali novi gostje. Hrušč je naraščal. Vseh se je polotila neka omotica.

Tudi Ivan je pil, dobro mu je delo to vrenje, začel je pozabljati na svojo bolešč. Potem je šel plesati. Zjutraj se je vračal domu. Gospodinja ga je pozdravila z grdim pogledom. On ji je položil težko roko na ramo in jecljaje govoril: „Kaj ste huda stara? Malo vesel sem bil. Lepo je to, človek se malo zavrti in postane vesel in pozabi. Kaj to? Mladi smo in veseli moramo biti. In ljubico imam, velika je in močna in rekla je, da sem fant in pol. Mar nisem?“

„Delo, delo te naj skrbi, mrha grda, pa ne pijacha. Pojdi spat in tiho mi bodi, ne vpij, nisi sam, pa sram te bodi. Jezus, jezus, kaki telički so, ali ni škoda denarja.“ Tarnala je še naprej ali Ivan je že zaspal oblečen. Tako je prišlo, da je kmalu potem Lenka čitala pismo; od tuje roke je prišlo iz hiše, kjer je Ivan stanoval.

Škoda je zate; je pisal sosedov, ki je bil eno leto tam. Ivan pije in ne dela in babo ima, tako da ima sedem sto dolarjev in jo bo vzel.

Pisala mu je s trepetajočo roko: Ali si že pozabil vse? Kako moram jaz tu trpeti. In ti se tako obnašaš. Oče sili, da mora biti po Veliki noči svatba in on stoji vedno pri nas in sili v me. Prosila sem že za denar sorodnike, a ga ne dobim. In tako sem prepuščena sama sebi.“

Ivan je klet onega, ki stoji vedno pri njej in pisal pismo, ki jo je žalilo in na to ni dobil odgovora. Sosedov je pisal potem, da dela Ivan na starem mestu zopet in da bo vzel Jero, ki ima sedem sto.

Ivan je delal; njegove močne roke so izpodrinile družega slabjšega. Stali so pri Muhiču in pili fino drago pivo. Veliko jih je bilo, ki so stali okrog suhega pijanega Poljaka in ga nazivali s spoštovanjem: mister forman. Potem je zletel svetel zlat v žep Poljaka, drugi dan je pa delal Ivan.

Potem so plesali vsako soboto in nedeljo.

Jera in Ivan sta se vrtela neprestano oba velika, on močan, on šibka koščena vpadlih prs; zveneli obraz pa je pokrivala debela plast šminke.

Tesno sta se objemala in težko sople. Pijača ju je razgrela, oči so se jima vjemale v strastnih pogledih. V nedeljo jutro je bilo, ko je godec naenkrat umolknil, in ostala sta sama še vedno v tesnem objemu kakor sta plesala, ona je vprla vanj svoje kalne oči in se stisnila k njemu. Ivanu je še enkrat stopila pred oči Lenka, in njegovo srce se je napolnilo z britkostjo.

čeških industrialnih centrov v Teplicu, Schönau, Karbitzu, Ustju (Aussig), Moravski Ostravi. Seveda tudi ne počiva razvoj konzumnih zadrug v raznih krajih Spodnje Avstrije in na Zg. Štajerskem. Društva, ki so imela poprej po par stotisoč kron prometa, so postala milijonska podjetja, tako da se človek res mora čuditi tako naglemu in zdravemu razvoju delavskih konzumnih društev. Delavci teh okrajev se zavedajo, da potrebujejo takšne organizacije tako v mirnem kakor tudi v bojnem času. Svesti so si, da koristijo delavska konzumna društva v mirnem času s tem, da regulirajo cene, da jih posamezni trgovci ali rudniški in tovarniški podjetniki s svojimi skladišči ne moreje tako izkoriščati kakor bi jih, če ne bi bilo konzumentne organizacije. V slučaju stavke je veliko lažji boj s podjetnikom, če imajo delavci dobro konzumno organizacijo, kakor pa če so vezani na njegovo skladišče. Da je lansko leto v Angliji tako dobro odrezala milijon rudarjev v stavki, da je ravno sedaj končana stavka v Belgiji z uspehom in tako mirno, je pripisovati edino temu, ker so v teh dveh deželah delavci imeli razen strokovne in politične organizacije tudi dobro organizacijo konzumentov, ker imajo velikanske konzumne zadruge, ki posedujejo že tudi svoje lastne velike tovarne za produkcijo raznih potrebščin.

In kako se razvijamo pri nas po Slovenskem, naj dokazuje naslednji pogovor, katerega sta imela pri neki zadrugi na Slovenskem zavedni odborniki nadzorništva in nevedni član konzumentne organizacije, ki je ravno odstopil od društva, ker mu je bilo premalo dividend. Razgovor dokazuje, kako malo še naši delavci poznajo konzumentno organizacijo in da ne poznajo pravega pomena in cilja našega zadrugištva.

Zaveden odbornik vpraša odstopivšega člana Jurčeta, zakaj da je odstopil od konzumnega društva.

Jurče: „Ker so za leto 1912 bile premajhne dividende in zadnji mesec so v rudniškemu konzumu začeli prodajati en vinar ceneje pšenično moko št. 0.“

Zavedni nadzornik: „Jurče, ali ne veš, da rudnik prodaja samo število 0 ceneje, vse druge številke moka pa so ravno tiste cene kakor so v delavskemu konzumnemu društvu.“

Jurče: „Že mogoče, ampak glavno je, da sem odstopil, ker so premajhne dividende.“

Nadzornik: „Jurče, poslušaj me vendar, da ti razložim to stvar. Ti praviš, da so bile dividende premajhne in da je zadnji čas moka št. 0 en vinar dražja, torej ti bi rad, da bi bilo v delavskemu konzumnemu društvu blago ceneje kakor v rudniškemu skladišču ali pa pri privatnem trgovcu in še dividende, ali to pa vendar moraš razumeti, da ni mogoče. Ali ti da rudniški magacin in privatni trgovec tudi dividende?“

Jurče odkima, da ne.

Nadzornik nadaljuje: „Poglej, Jurče, v prodajalni, kjer si bil dosedaj član, je tvoje podjetje, odločuješ s tvojim glasom pri obnem zboru in če tamkaj sklenemo, da naj se z rudniškim magacinom in drugimi trgovci konkurira, torej da napravimo takšne cene, ali če je mogoče še nižje, in da ne zahtevamo nikakršnih dividend, samo da bo cena enaka kakor pri naših nasprotnikih, ti garantiram, da se bo to zgodilo, samo ostani član in pridni na občni zbor, pa bova to skupaj predlagala. Obojega seveda ni mogoče: nižje cene kakor pri nasprotnikih, pa visoke dividende.“

Jurče: „Saj sem si tudi jaz to mislil, ali nagovarjali so me nasprotniki, eni da naj grem v rudniški konzum, ker se je jeze nad konzumnim

društvom, ker ni šlo vse tako kakor bi oni hoteli. Drugi me zopet nagovarjajo, da naj grem k privatnim trgovcem, ker rajši dajo na kredit kakor v delavskemu konzumu.“

Nadzornik: „Poglej, Jurče, vse to, kar ti pripovedujejo nasprotniki, ti bo škodovalo. Če greš k rudniškemu magacinu, ne boš več samostojen, če se prične jutri stavka, bodo isti trenotek zaprli prodajalno. Ceneje tudi ne boš dobival kakor v delavskemu konzumu, ker če tudi niso bile visoke dividende, ampak napravi majhen račun s tistimi dividendami, pa dobiš pravo sliko. Če potrebuješ na mesec 30 kg pšenične moka, da to na leto 12krat 30 kg, to je skupaj 360 kg in če kupiš vsak kilogram en vinar ceneje, je to K 3 60 na leto in če bi bila moka celo dva vinarja ceneje, bi bilo samo K 7 20. Jaz pa sem dobil lansko leto za celo leto K 49 17 dividend. Saj si tudi ti dobil približno toliko, ni res?“

Jurče prikima.

„Pri privatnem trgovcu tudi ne boš nič na boljšem, če ti daje res rad na kredit, je še vprašanje. Če zbolíš ali če boš odpuščen iz dela, če se prične kakšna stavka, in trgovec ne bo računal, da mu prineseš v soboto zvečer denar ali pa koncem meseca, ti ravnotako ne bo nič kreditiral. Njegov kredit nima drugega namena, kakor da te priveže na sebe. Glej, čisto drugače pa je v konzumu. Če bi mi enkrat spoznali vsi, kakor so spoznali delavci na Angleškem, v Belgiji, bi lahko napravili pri konzumnemu društvu razne podporne fonde za slučaj stavke, bolezni, brezposelnosti, vse to bi se dalo napraviti, če bi mi vsi delali na to. Torej vidiš, Jurče, kako plemeniti ti lahko mi pri konzumnemu društvu delali skupno, če bi bili vsi zavedni.“

Jurče prikima in počasi odgovori: „Sedaj pa si me res prepričal, ostal bom član, delal bom tako kakor mi ti pripoveduješ. Ne bom poslušal več ne liberalcev in ne klerikalcev, pognal bom vse agente, ki agitirajo za privatne trgovce in priliznike, ki me vabijo v rudniško konzumno društvo.“

Potem si podasta roke, ideta vsak svojo pot: Jurče na svoj dom, nadzornik pa v pisarno konzumnega društva, da naznani, da ostane Jurče še nadalje član.

Socialni pomen konzumnih društev.

Razen izrečnih sovražnikov, sodijo tudi nekateri mlačni prijatelji konzumnozadrugno gibanje povsem napačno. Če posamezni odurni reševalci srednjih stanov dolže konzumna društva, da hočejo uničiti branjevstvo, lahko rečemo, da je taka trditev nedokazana. Mnogo težje pa je često odstraniti krive nazore o konzumnem gibanju pri tistih, ki sicer trdijo, da so prijatelji zadrugnega gibanja. Jako mnogo imamo ljudi, ki se obnašajo rezervirano napram konzumnemu društvu, ker mislijo, da je konzumno društvo samo navadna branjerija. Ne izplača se truda in dela za stvar, ki ne prinaša nič novega, nego kvečjemu staro nadaljuje na širši podlagi. Ni sicer treba tajiti, da so nekdanj deloma veljale besede, da je konzumno društvo velika branjerija, ko so konzumna društva s sveto vnmemo kupovala in prodajala blago, da bi čim več prebitka vrnila članom. Takrat je bilo konzumno društvo res zadrugno branjevec, ki je sicer obliko razdeljevanja blaga nekoliko spremenilo, drugače pa ni kazalo nobenih znakov, ki bi pričali, da hoče z njimi spremeniti del splošnega gospodarstva. Če pregledamo kon-

sumna društva v tem pogledu, ali so se privadila stopati v službo razvoja ali pa so ostala na svojem nekdanjem stališču, kjer bi opravljala funkcije branjevcev, moramo pač z veseljem priznati, da hoče večina naših konzumnih društev biti več, pa je tudi več nego velik branjevec. Velike in važne socialne naloge ima konzumno zadrugno gibanje, talenti posameznikov in moč množic so potrebni, da one naloge izpolnijo.

Veliko dalekosežno socialno nalogo opravlja konzumno društvo že s tem, če uvede nakupovanje in prodajanje proti gotovini. Marsikateri gospodinjci bo sicer sprva težko opustiti navado, da bi jemala blago na upanje. Toda le kmalu bo gospodinja sama uvidela potrebo spremembe. Prej ko je branjevec dajal na upanje, ko je imela pri njem dolg, je bilo treba ostati z branjevcem v prijateljstvu. Čim večji je bil dolg, tem manj je smela kritizirati kakovost blaga ali pa mero in vago ter ceno. Če se je pa vendar drznila kritizirati, si je mogla biti v svesti, da ji branjevec pokaže na dolg, zaradi katerega ne more očitati kakovosti blaga. Potemtakem je torej imel branjevec v gospodinjstvu važno odločevalno besedo. Ta je določeval kakovost in mero blaga, k njemu je morala prihajati rodovina po blago, ker je dajal na upanje, jemal je večino denarja, če ga je kaj bilo, in gledal na to, da jemanja na up ni bilo nikdar konec.

To je bilo drugače, ko je konzumno društvo napovedalo boj jemanju blaga na upanje. Sedaj ni bilo nikogar več, ki bi se bil drznil posezati v gospodinjstvo rodovin, neodvisno od tujega vpliva je gospodinja v svojem gospodinjstvu, ter smela slabo blago ozračiti za slabo, ne da bi jo kdo opominjal na nje odvisnost, ter sme tudi zahtevati dobro postrežbo. Konzumno društvo je učilo gospodinjiti mnogo gospodinj, ker jih je osvobodilo branjevcev, ki so dajali blago na upanje.

Z ojačenjem konzumnih društev, z možnostjo, da daje članom dobiček, se je porodila nadaljna misel. Del dobička se je odločilo za ustanovitev delavnic, v katerih se izdeluje in obdeluje blago v zadrugno potrebo. Tukaj je torej organizacija konzumentov branjevca znatno prehitela. Povsod sicer niso zasledovali z enako vdanostjo takih razširjenih nalog. Še dandanes imamo mala, srednja in tudi velika konzumna društva, ki ostajajo v svojem ozkem delokrogu. Želja po prebitkih je še velika. Toda kaj pa hoče to v primerki z napredujočim praktičnim idealizmom velikega števila konzumnih društev, ki so raztegnila svoje zadrugno delovanje na več nego samo eno panogo. Ta konzumna društva ne gredo za tem, da bi dosegla čim večji prebitek. Glavnico, kapital hočejo zbirati; ne glavnico v navadnem zasebnogospodarskem smislu, nego socialno glavnico, ki je last množice, članov, ki ni last posameznika, ki služi tisti množici in ji prinaša koristi. Producerske panoge, ki so doslej služile izključno zasebno kapitalističnemu dobičkarstvu, stopajo sedaj v službo zadrugnim namenom. Ogromne tvornice za kruh, velikanske mesnice z milijonskimi prometmi niso nič redkega več. Obenem se pričenjajo v stanovanjskih razmerah temeljite spremembe. Odklenkalo je že domala stanovanjskemu in zemljiškemu oderuštvo. Gotovo, to so šele začetki. Majhni začetki, če jih primerjamo s tem, kaj je treba vse spremeniti. Toda so pa vendar začetki, jaki, sposobni za življenje, ki se bodo razvili. Koliko se bodo razvili, tega ne vemo. Meja še ne vidimo danes. Vidimo samo novo življenje, napredovanje na poti k boljšim razmeram in veselimo se tega.

Če hoče biti slika socialnega pomena konzumnih društev vsaj nekoliko podobna, potem se moramo spominjati tiste naloge, ki jo posamezne konzumne zadrugne organizacije izvršno izvršujejo. Pogosto občutimo težke gospodarske krize. Druginja se menjava s krizami, često nas srečata pa tudi obe obenem. Gospodarski boji, stavke in izpori prinašajo bedo in siromaštvo največ onim, ki najmanj morejo prenašati take dogodke. Ne da bi vpraševali, kdo je kriv teh pojavov, koga zadene odgovornost za žrtve druginje in kriz, stavk in izporov, podpirajo nekatere konzumne organizacije tiste, ki so postali žrtve, jim pomagajo, da prebijejo hude čase, sploh lajšajo bedo. Ustanavljajo posebne sklade, ki jih dopolnjujejo z delom dobička, da potem nasitijo lačne, sploh lajšajo gospodarsko bedo. Tisoče ljudi je že priznalo socialen pomen konzumnim zadrugam zaradi skladov v pomoč bednim. Tudi ti so smatrali preje konzumne zadruge le za branjevce, ki prodajajo sol in sladkor, petrolej in moko, ki sicer nimajo nikakršnih socialnih funkcij. Vse te je bilo lahko prepričati, da so v zmoti. Kdor hoče videti, prav lahko uvidi socialen pomen modernega konzumnega zadrugnega gibanja. Kdor pa vsega tega noče videti, temu ni mogoče pomagati; kljub temu se bo pa konzumno zadrugno gibanje vedno bolj krepilo in izpolnjevalo socialne naloge. Kdor pa hoče, da bi se razvoj vršil hitreje, ta naj pomaga v krepki organizaciji to delo pospeševati, da se dobi potrebna podlaga za bodoči razvoj.

Ne piše mu več. In drugi stoji pri nji, mu je šumelo v glavi, in roke so tesneje objele Jero, in ona ga je poljubila strastno vroče, in potem je postalo temno ...

Kmalu potem je dobil Muhič drobno pisemce iz rojstnega kraja. Nežna dekliška roka ga je pisala. Muhič je stresal z debelo glavo in ni mogel pojmiti; vedno je čital na novo: Gospod Muhič, slišala sem, da imate dekleta v službi in da ste dobri, in tudi vaša gospa, in jaz želim tja priti. Veste kako je pri nas; močiti me hočejo s surovim bogatinom, a jaz bi umrla potem, usmilite se me. Delala bom noč in dan, da Vam povrnem denar, če mi ga pošljete.

Polno straha in obupa je bilo pismo. Muhič je pogledal svojo ženo, in ona je rekla počasi, važno: „Če je le lepa.“ „Pravijo da je zelo lepa, otrok je bila še ko sva midva odpotovala sem, sedaj ima sedemnajst let,“ pripomni Muhič, in čez nekaj časa dodal: „bom pa poslal.“ Uro pozneje je bil denar na potu.

Tisti večer pa je Jera pripovedovala Ivanu, da ima že blizu osemsto in da mu po poroki plača dolgove.

„Tudi boljše delo boš dobil, Muhič je govoril s Poljakom,“ mu je dejala. Tri tedne po tem dogodku je bila svatba. Ivan je šel na novi dom s svojo nevesto, in Muhič je bil vesel, da dobi v kratkem v zameno lepo mlado deklico.

„Naveličali so se že Jere, in zadnje mesece le postala sitna ter je vedno govorila o možitvi,“ je dejal Muhič svoji ženi. „Postarala se je že.

Ni bila več tista ko nekdanj, ko je prišla,“ mu je ona odvrnila.

„Ja ni se čuditi, šest let je bila tu in pridno je delala.“ „Pridno pa pridno. Slabo je bilo nama takrat ko je prišla. A sedaj, hvala bogu, blizu toliko tisočakov že bo kolikor ima Jera stotakov, kaj ne. In stara gostilna ima sedaj trojno vrednost.“ In Muhič si je zadovoljno pogladil debelo rudeče lice. Dva tedna po poroki Ivana je dospela Lenka. Srce ji je radosti vtripalo, ko je prestopila prag temne Muhičeve gostilne; ni videla presenečenih oči, ki so zrle v njeno ljubko okroglo lice; tudi ni videla pomenljivega pogleda s katerim sta se pogledala Muhiča. Njeno oko je iskalo po temnem prostoru onega, za katerim jehrepenelo srce vse te mesece. In postala je silno žalostna, prsi pa ji je napolnila neka čudna bojazen.

Kakor v sanjah je podajala roko, in odzdravljala vsem. Potem je zagodel godec in gostje so pričeli prihajati. Zvedeli so dospevši domu od dela: Novo dekle ima Muhič, lepo osemnajstletno, cvetočega obraza, velikih rujavih oči, katerih se človek ne more nagledati. Majhna je in gibčnih močnih prs. Prišla je pred eno uro. In potem so se še enkrat umili, pustili večerjo in odšli hitro, kakor bi njena lepota bila samo za kratek čas za videti. Prišli so stari in mladi, in vsi so se čudili in radovali njeni lepoti. Žene pa so se zbrale skup in padale so trde besede.

(Dalje prih.)

Zapisnik

zborovanja delegatov rudarske zadruga II. skupine za Koroško, ki se je vršilo dne 13. aprila 1913.

Navzoči:

Ivan Gotschier, načelnik II. skupine, kopač v Bleibergu ter 27 delegatov.
Alojzij Wölwich, c. kr. rudniški komisar, kot zastopnik rudniške oblasti in
Henrik pl. Becker, tajnik zadruga kot zapisnikar.

Dnevni red:

1. Poročilo o poslovanju za leto 1912.
 2. Blagajniško poročilo za leto 1912.
 3. Proračun za leto 1913 in sklepanje o višini prispevkov članov II. skupine za tekoče leto.
 4. Volitve odbora za funkcijsko dobo 1913 do 1916, (6 odbornikov in 6 namestnikov).
 5. Rešitev morebitnih prošenj za podporo.
 6. Raznoterosti.
- Načelnik otvori zborovanje ob 10. uri dopoldne, pozdravi zastopnika c. kr. rudniške oblasti, tajnika kakor tudi vse ostale udeležence, konstatira sklepčnost nakar se preide k dnevnemu redu.

I.

Poročilo o poslovanju v pretečenem letu se prečita in brez ugovora vzame na znanje.

II.

Računsko poročilo za leto 1913, ki se je prečitalo in razložilo, se odobri ter podeli blagajniku odvezo.

III.

Načelnik prečita proračun za leto 1913, katerega posamezne točke še posebej razloži. Vprašanje ali naj ostane pri tem, da se bo objavljalo še nadalje zapisnike zborovanj in sej tudi v slovenskem jeziku se reši v tem smislu, da se dovoli v to svrhu 40 kron, kar posamezni delegati posebno toplo zagovarjajo, ker je dokazano, da se nahaja v okrožju rudarske zadruga za Koroško precejšnje število slovenskih delavcev. Kar se tiče subvencij, ki jih obsega proračun, se pri posameznih točkah te postavke vpraša delegate, kake so sedaj razmere; na primer pri nadaljevalni šoli v Raiblu, za katero se v proračunu pod točko „subvencije“ nahaja tudi postavka v znesku 100 K, ako je namreč na tej šoli zadostno število učencev itd.

Z ozirom na vprašanje te šole je bil stavljen predlog, po katerem naj bi se vložilo prošnje na c. kr. erar kakor tudi upravo rudnika grofa Henckla, naj bi tudi za to šolo dovolili primerne prispevke za vzdrževanje, posebno ker je po izreku tamošnjih delegatov ista dobro obiskovana, nakar se tudi rudniške uprave ozirajo. Končno se dotično postavko soglasno odobri.

Glede podpore (subvencij) šolskim kuhinjam, ki oddajajo otrokom juho, vpraša načelnik delegate dotičnih krajev posamezno, če se izplačujejo in če izkazujejo dosti obiska, nakar se o posameznih postavkah glasuje posebej. Odobri se predlagano zvišanje subvencije šolski kuhinji za Možice-Crno, in sicer na 100 kron.

Na podlagi nadaljnjega predloga se šolska subvencija za otroke rudarjev vpisanih v rudnik grofa Henckla v Št. Štefanu poviša na 80 K. Prošnji za subvencijo šolski kuhinji se na priporočilo dotičnega delegata, potem ko se je konstatirala nujnost, ugodilo, in se v to svrhu dovoli 50 kron.

Za tem pride na vrsto otroški vrtec v Bleibergu, o katerem se razvije obširen razgovor, katerega se v prvi vrsti udeležuje načelnik in delegat iz tega kraja. Vpoštevajoča okolnost, da se starši te naprave radi poslužujejo ter da izkazuje 40 do 50 otrok, se tudi temu otroškemu vrtcu soglasno dovoli 50 kron podpore.

Prispevki za tekoče leto se določijo tako kakor so veljali za lansko leto, namreč na 5 vinarjev za moške delavce. Vplačilo prispevkov naj se izvrši na dvakrat. Kdaj se bodo prispevki odtegnili bodo posamezne rudniške uprave same določile.

IV.

Preide se k volitvi odbora in namestnikov II. skupine za funkcijsko dobo 1913—1916, kar se izvrši po določbah pravil.

V odbor so bili izvoljeni:

1. Ivan Gotschier, kopač v Bleiberg.
2. Ivan Mori, kopač, Možice.
3. Ivan Vošank, kopač, Leše.
4. Urban Groß, kopač, Št. Štefan.
5. Lovro Neuwirth, kopač, Lölling.
6. Andrej Kumac, kopač, Raibl.

Namestniki:

1. Josip Petauer, kopač, Bleiberg.
2. Rok Kumar, kopač, Možice.

3. Roman Wohlwang, kopač, Hüttenberg.
4. Anton Markum, kopač, Št. Štefan.
5. Ivan Ivarnik, kopač, Leše.
6. Mihael Kohler, kopač, Raibl.

Kot preglednik računov je bil izvoljen Anton Šumi, kopač, Bleiberg.

V.

Došlo je šest prošenj za podporo in se na priporočilo delegatov dotičnih rudnikov prošnjam ugodi, ter dobe:

Andrej Penkar, rudar splošne avstrijske montanske družbe, Gassen 40—, Marija Stank, vdova po rudarju, Bleiberg 20—, Friderik Skarič, rudar v rudniku grofa Henckla, Raibl 40—, Ludvik Azzola, rudar istotam 40—, Alojzij Kaltšmid, rudar splošne avstrijske montanske družbe 30 in Ivan Frey, rudar iste družbe 35 kron. Skupaj 205 kron.

Eno prošnjo, ki ni bila od obratnega vodstva potrjena, se je zavrnila, obenem je bila izrečena pritožba, ker je obratno vodstvo v Lešah zavrnilo potrditev prošnje rudarju Franc Prašniku. Sklene se dotično prošnjo imenovanemu obratnemu vodstvu še enkrat v potrditev predložiti.

VI.

Načelnik omenja, da je iz prošnje za podporo Ludvik Azzola, rudarja v rudniku grofa Henckla v Raiblu razvidno, da je imenovani dobil izplačano 96 vinarjev za bolniške šithe. Ker pa ta znesek ne odgovarja v kraju navadnim dnevnim mezdami je neobhodno potrebna ureditev tega vprašanja, vsled česa se predlaga naprositi c. kr. rudniški urad v Celovcu, naj isti pri tamošnji politični oblasti tozadevno poizveduje in ako se izkaže grajani nedostatek kot resničen, naj intervenira v tem smislu, da se bodo tamkaj v kraju običajne mezde povišale tako, da bodo mezde in bolniški šithi sedanjim razmeram odgovarjali.

Vsled interpelacije nekega delegata omenja načelnik na kratko sklepe in resolucije državne konference rudarjev, ki se je vršila lanskega leta. Eden izmed delegatov izraža mnenje, da bi popolnoma zadostovalo, ako bi se na prihodnjo rudarsko državno konferenco odposlalo na mesto štirih le dva delegata, kar bi v polnem odgovarjalo namenu, vrhu tega bi se prihranili precejšnji izdatki.

Delegati rudnikov grofa Henckla iz Leš, Št. Štefana in Waldenšteina se vnovič pritožujejo radi razsvetljave. Pritožba, ki jo je vzel zastopnik c. kr. rudniške oblasti na znanje, se tiče premajhne množine in slabe kakovosti karbida, ki ga dajejo uprave navedenih rudnikov rudarjem na razpolago. Tudi delegat rudnika v Lobniku pri Železni kaplji se pritožuje, in sicer radi pomanjkanja službenega reda v rudniku in pa radi zadržavanja plač rudarjem od strani uprave. Navedene pritožbe povzročijo obširno razpravo, ki se v poglavitem tiče varstva delegatov, kadar izvršujejo to, kar jim delavstvo nalaga, kar je dolžnost delegatov. Nadalje se tudi predlaga, naj se v rudnikih, kjer so vpisani slovenski delavci, izroča tem delavcem službene rede tudi v slovenskem jeziku.

Predlog je bil soglasno sprejet.

Vnovič se predlaga, naj bi se delegatom II. skupine potne stroške primerno povišalo; o ti zadevi se bo ob priliki razpravljalo v seji I. skupine.

Končno se z ozirom na dejstvo, da je v zadnjem času cela vrsta rudarjev nevarno obolela na pljučnici, razvije daljša razprava, v kateri se je izražala želja, naj bi se ukrenili vsi potrebni koraki za skrajšanje sedaj obstoječih 9 urnih šithov. ker bolezn, ki se med rudarji širijo zahtevajo na vsak način skrajšanje delovnega časa. Bolezen povzroča v prvi vrsti mokre jame ter premočene obleke, kar v mnogih slučajih povzroča tudi nesreče.

Načelnik se sporazumno z zastopnikom rudniške oblasti tozadevno izrazi v tem smislu, da ne bi bilo umestno o tem vprašanju glasovati, ker o skrajšanju obstoječih delovnih šithov ima odločevati več instanc.

Ker je s tem dnevni red izčrpan, zaključí načelnik zborovanje.

Henrik pl. Becker l. r.
tajnik kot zapisnikar.

Ivan Gotschier l. r.
načelnik II. skupine.

Razne vesti.

Strašna eksplozija v rudniku. Dne 23. aprila se je v jami „Cincinnati“ v Finleyville v Pensylvaniji (Amerika) pripetila eksplozija, ki je povzročila ogenj v jami, pri čemer je 120 rudarjev izgubilo svoje življenje. 70 mrtvih so že spravili na dan. Opolnoči so ogenj pogasili.

Praga. Poroča se: V jami Nelson so se vneli dne 23. aprila gorljivi plini, ki so povzročili velik jamski ogenj, vsled katerega so morali delo v jami ustaviti. Ranjenih je 10 rudarjev.

Stavka rudarjev v Pruski Šleziji. Beuthen: Število stavkujočih rudarjev so dne 24. aprila cenili na 40.000 mož.

Država nima denarja.

Država ima denar — da izdaja pri c. kr. avstrijskih državnih železnica milijone kron za neproduktivne namene.

Država ima denar — da daruje avstrijskemu Loydu 6 milijonov kron s tem, da odkupi njegova zemljišča kvadratni meter po 72 K, ki mu je bila l. 1852 sama prodala po 88 vinarjev kvadratni meter.

Država ima denar — da plačuje železarskemu kartelu cent železa za bojne ladje po 21 K, med tem ko ga dobiva avstrijski Lloyd po 15 K.

Država ima denar — da daje židovskim bankam svojo gotovino po 2 procenta, med tem ko mora zasebnik plačati sedaj bankam po 7 in 8 procentov po stočila.

Država ima denar — da daruje vsako leto plemenitaškemu žganjekuharjem v Galiciji 34 milijonov K.

Država ima denar — da dovoljuje nekaterim visokim ljubiteljem lova, ki izpreminjajo rodovitna zemljišča v lovske revirje v alpskih deželah, za uničevanje poljedelstva.

Država ima denar — da pušča borzo skoraj brez davkov, med tem ko prinaša borza na Francoskem okroglo 100 milijonov davkov.

Država ima denar — da odpušča fevdalnim veleposestnikom davke, ki plačujejo razmeroma mnogo manj davkov nego navaden kmet.

Država ima denar — da plačuje na leto poslaniku v Vatikanu 120.000 K in da je dala 60.000 kron za opremo njegove sprejemne sobe.

Država ima denar — da plačuje 45 upokojenim ministrom na leto 840.000 K pokojnine in da še zvišuje milostninu potom tem ubogim »služabnikom države« pokojnine.

Država ima denar — da kupuje za svoja posestva na Nižjem Avstrijskem drago plemenško živino, namesto da bi je zredila sama, ker mora cele vagone sena svojih posestev oddajati lovski gospodi.

Država ima denar — da dela v dvorni in državni tiskarni s tako visokimi režijami, da bi morala ob takih stroških propasti vsaka druga tiskarna.

Država ima denar — da opremlja vsako leto vojaštvo z novimi puškami, da nadomešča skoraj še nove topove z drugimi in da gradi bojne ladje, ki so čez leto za staro železo.

Država nima denarja — da bi zboljšala prejemke svojih uslužbencev, da bi izvedla starostno zavarovanje, da bi gradila šole, bolnišnice, zdravilišča.

Listnica uredništva.

Del gradiva smo morali vsled pomanjkanja prostora prihraniti za prihodnjo številko.

Sodruge dopisnike vseh rudarskih krajev prosimo, naj takoj po prvem maju nemudoma pošljejo poročila o izidu praznovanja delavskega praznika prvega majnika. Tozadevna poročila naj se pošiljajo na uredništvo „Rudarja“ Ljubljana, Ilirska ulica št. 22.

Antonin Mertlik v Úpice (Češko)

razpošilja po povzetju vsake vrste platno, volneno blago za razne hišne potrebe po želji 30 do 40 metrov komad za 15 do 20 kron. Zahtevajte vzorce in cenik.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo
bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „Adler“.

Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

Priporočamo našim
-- gospodinjam -- **KOLINSKO CIKORIJO!**
== iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani. ==

Izdajatelj in zalagatelj M. Čobal v Zagorju ob Savi. — Odgovorni urednik Ivan Tokan v Ljubljani. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.